

СУЧАСНИЙ СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ПЕРСОНАЛУ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Грунтковський О. Л. радник Командувача Повітряних Сил Збройних Сил України

Василенко С. В. кандидат психологічних наук, доцент, старший науковий співробітник

<https://orcid.org/0000-0002-5318-9172>

Сидоров К. І. начальник відділу планування психологічної підтримки - заступник начальника управління психологічної підтримки персоналу Командування Повітряних Сил Збройних Сил України

<https://orcid.org/0009-0009-4753-5292>

У статті автори висвітлюють проблемні питання, які виникли в ході трансформації структури морально-психологічного забезпечення та запровадження системи психологічної підтримки персоналу у військових частинах (підрозділах) та органах військового управління Збройних Сил України відповідних рівнів.

Ключові слова: психологічна підтримка персоналу; морально-психологічне забезпечення; органи військового управління.

Вступ. Аналіз формування та впровадження структури психологічної підтримки персоналу Збройних Сил України (далі - ППП) показує, що в складних умовах відбиття широкомасштабної агресії РФ проти України на дану структуру покладено формування, підтримання та відновлення психологічної готовності особового складу військ (сил) Збройних Сил України (далі-ЗС України). Це завдання успішно виконується за рахунок наявних сил і засобів, але водночас виникає велика кількість проблемних питань, які з'явилися під час процесу трансформації.

Метою статті є формулювання проблемних питань в процесі трансформації структури морально-психологічного забезпечення (далі-МПЗ) ЗС України, перерозподілу покладених на неї завдань та прогнозування ймовірних наслідків в умовах відбиття повномасштабної збройної агресії (далі-ПЗА).

Для досягнення визначеної мети доцільним є вирішення ряду завдань: окреслення проблемних питань, які виникли в процесі трансформації системи МПЗ та переходу на функціонування системи ППП в ЗС України й визначення прогнозованих наслідків реалізації відповідних управлінських рішень в сучасних умовах.

Теоретичне підґрунтя. Теоретико-методологічну базу дослідження становлять результати досліджень ряду провідних вітчизняних науковців у царині морально-

психологічного забезпечення у Збройних Силах України, а саме: Особливості організації морально-психологічного супроводу в арміях зарубіжних країн (Агаєв, Дикун & Стасюк, 2020); Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України (Стасюк та ін., 2020); Психологія бою: діяльність командира щодо підтримання морально-психологічного стану особового складу в ході бойових дій (Романишин та ін., 2015); Військова психологія: методологія, теорія та практика (Ягупов, 2023).

Слід зазначити, що, на нашу думку, безпосередньо окреслена проблематика трансформації системи МПЗ ЗС України на теперішній час в наукових публікаціях висвітлена недостатньо.

Методи дослідження. Вибір методичних процедур зумовлений характером поставлених завдань та змістом військово-професійної діяльності офіцерів структури МПЗ ЗС України. Саме в цьому контексті виокремлені функції, що забезпечують їх діяльність.

Дослідження базується на методах спостереження, узагальнення незалежних характеристик та аналізу документів.

Результати і обговорення. Необхідною умовою для роботи системи ППП ЗС України є її швидка адаптація та ефективне функціонування в умовах дії воєнного стану та веденню Силами оборони України бойових дій щодо відбиття російської агресії проти України.

Отже, за результатами аналізу системи МПЗ ЗС України, що існувала станом на 2023 рік, встановлено, що вся вертикаль посадових осіб працювала за єдиним замислом та планом, мала визначене підпорядкування та охоплювала всі головні завдання щодо роботи з особовим складом (персоналом) військових частин (підрозділів), установ та органів військового управління ЗС України. Зокрема, за напрямком роботи з персоналом була затверджена та введена в дію Доктрина “Об’єднана підтримка персоналу” (Об’єднана підтримка, 2020).

В ході переходу на систему ППП ЗС України Головнокомандувачем Збройних Сил України були затверджені організаційно-методичні вказівки щодо організації психологічної підтримки персоналу Збройних Сил України до кінця 2024 року (Організаційно-методичні вказівки, 2024).

Під час трансформації та переходу на систему ППП ЗС України авторами були визначені певні проблеми.

По-перше, на нашу думку, досі не вирішено питання передачі завдань та функцій, які були раніше покладені на структуру МПЗ ЗС України (особливо, це стосується окремих родів і видів ЗС України). Тому наразі спостерігається процес нерозуміння багатьма керівниками органів військового управління, хто саме є виконавцем завдань за напрямком МПЗ у військах (інформаційно-пропагандистського забезпечення, військово-соціальної роботи, роботи з сім’ями військовослужбовців, обліку та аналізу стану військової дисципліни та правопорушень, облік та аналіз використання, поповнення та списання технічних засобів пропаганди, тощо).

Водночас залишаються чинними Настанова з МПЗ підготовки та застосування ЗС України, де визначено зміст, функції, складові, завдання даного виду всебічного забезпечення (Настанова з МПЗ, 2018) та Положення про структури МПЗ у ЗС України, що визначає організацію відповідних структурних підрозділів з даного виду всебічного забезпечення (Положення про структури, 2018).

Також слід зауважити, що органи військового управління всіх рівнів в першу чергу керуються чинними керівними документами (нормативно-правовими актами

та ін.), зокрема Доктриною з МПЗ військ (сил) в об’єднаних операціях (Доктрина МПЗ, 2020).

Відповідно, структурні підрозділи ППП продовжують відпрацювання документів за напрямком МПЗ внаслідок відсутності наказів та директив, які відмінюють ці вимоги або роз’яснень, на кого цей функціонал перерозподілено. Слід врахувати, що в організаційно-штатній структурі органів військового управління окремих родів та видів ЗС України наразі відсутні підрозділи військової служби правопорядку, що спричиняє навантаження на структуру ППП щодо ведення обліку та аналізу стану військової дисципліни та правопорядку (за всі військові частини та підрозділи окремого виду ЗС України).

Тому, доцільно чітко визначити підрозділ, який буде виконувати цю функцію, а не залишати це на рішення командувачів видів ЗС України (покладання цього завдання на підрозділи ППП Командувань видів ЗС України спричинить зниження якості виконання поставлених завдань підрозділами ППП органів військового управління та підпорядкованих військових частин внаслідок нераціональної витрати значної кількості часу та відволікання людського ресурсу.

По-друге, відсутність комунікацій (координації) на рівні структурних підрозділів ЗС України щодо спільної роботи (діяльності) підрозділів (структур), які відповідають за комунікаційну сферу: стратегічні комунікації, зв’язки з громадськістю, внутрішні комунікації, цивільно-військове співробітництво, ППП, служба військового капеланства, підрозділи персоналу (кожне управління із вищеперерахованих відпрацьовує власні нормативні документи, які не є узгодженими за єдиним замислом і планом та не враховують діяльність інших суб’єктів, які працюють з особовим складом, або взагалі нівелюють роботу інших, що призводить до відсутності розуміння командувачами окремих родів і видів ЗС України та керівниками органів військового управління (штабами) всіх рівнів, необхідності утримання значної кількості посадових осіб, не залучених до виконання бойових (спеціальних) завдань, які не приймають

участі в процесі планування бойових дій тощо.

Як наслідок, у теперішній час спостерігається відсутність єдиних поглядів на роботу з особовим складом (персоналом) ЗС України та відповідальності за готовність особового складу до виконання завдань за призначенням (кожна окрема структура цивільно-військове співробітництво (далі – ЦВС), служба військового капеланства (далі – СВК), стратегічні комунікації (далі – СК), служба зв'язків з громадськістю (далі – СЗГ), управління персоналу (далі – УП), ППП підпорядковується відповідним керівникам за напрямком діяльності в ГШ ЗС України, Апараті Головнокомандувача ЗС України, Міністерстві оборони України і не може прийти до єдиної думки та взаємодії між собою), що вкрай негативно впливає на якість роботи та авторитет посадових осіб, які працюють з особовим складом та спричиняє доведення різноманітних не узгоджених між собою завдань до військ (сил).

У підсумку, зазвичай, основним організатором і водночас виконавцем зазначених завдань залишається одна посадова особа – заступника командира військової частини з МПЗ (ППП).

По-третє, неузгодженість у діяльності та відсутність єдиного замислу в діяльності вищезгаданих структур може призвести до втрати комплексного контролю та ефективного впливу з боку посадових осіб органів військового управління, установ, військових частин, вищих військових навчальних закладів (закладів вищої освіти), на свідомість і психіку та моральну готовність особового складу, що дозволяє успішно виконувати завдання за призначенням за будь-яких умов обстановки.

По-четверте, на теперішній час невизначена нормативна відповідальність посадових осіб за стан моральної готовності, рівень виконання заходів психологічної підтримки, соціального супроводу, стан військової дисципліни тощо.

На думку авторів, існує нагальна потреба внесення відповідних змін до Статутів ЗС України, Табелю термінових донесень та ряду інших нормативно-правових актів та керівних документів ЗС України.

Процес трансформації структур МПЗ має передбачати повне переопрацювання нормативно-правової бази, яка регламентуватиме даний напрямок роботи: законодавство України, Укази Президента України, накази та директиви МО України та ГШ ЗС України тощо, у максимально стислі терміни.

По-п'яте, в структурі ППП в штаті військової частини відсутні посадові особи ППП в ротах та рівних їм підрозділах, тобто ті, хто безпосередньо працює з особовим складом (на рівні рот, батарей). Особливо це актуально під час виконання завдань окремими (зведеними) підрозділами у відриві від основних сил військової частини.

Відповідно до Перспективної системи ППП викликає сумнів необхідність функціонування у військовій частині групи контролю бойового стресу (далі-ГКБС) та групи психологічного відновлення.

На теперішній час завдання з організації цих заходів виконує ГКБС, додаткове введення групи психологічного відновлення до штату бригади (полку) може призвести до розпорошення обов'язків та відповідальності за напрямок.

Крім того, за рахунок чисельності посад даної групи більш доцільним є введення посад заступників з ППП в ротах (батареях) та рівних їм підрозділах.

По-шосте, доцільно внесення змін до нормативно-правових актів, які регламентують виконання МПЗ “специфічних завдань” (несення бойового чергування, виконання польотів (МПЗ бойового чергування та МПЗ польотів визначено наказами Міністерства оборони України) та інших, порушення порядку виконання яких передбачає, зокрема, і настання кримінальної відповідальності), необхідно здійснити в максимально стислі терміни з метою недопущення зриву виконання визначених завдань.

З початку широкомасштабного вторгнення РФ на територію України роль і місце офіцерів структури МПЗ у військах (силах) та органах військового управління ЗС України постійно зростали.

Наразі в процесі трансформації структури МПЗ у військових підрозділах спостерігається певна невизначеність ролі та місця заступника командира з МПЗ (ППП) та перспектив його подальшого службового

використання. Це може призвести до відтоку підготовлених кадрів, послаблення (зниження якості) морально-психологічного впливу на особовий склад, і, як наслідок, до збільшення правопорушень, зниження контролю за діяльністю посадових осіб новостворених структур з боку відповідних керівників тощо.

На думку авторів, процес розпорошування повноважень та обов'язків посадових осіб МПЗ на віртуальних виконавців (підрозділи персоналу, ЦВС, СЗГ, ВВК, СВК тощо), може призвести до втрати розуміння командирами військових частин, хто саме працює з особовим складом, хто несе за це відповідальність (відповідно до Статуту Внутрішньої служби ЗС України заступник з МПЗ, функціонал якого при трансформації зазнає суттєвих змін, а новостворені підрозділи не є його ресурсом для виконання поставлених завдань).

В умовах високої динаміки виконання поставлених завдань, командири військових частин ведуть бойові дії, керують бойовою роботою підрозділів на пунктах управління, окрім виконання своїх функціональних обов'язків, визначених Статутом ЗС України та нормативними документами, що не дозволяє їм у повному обсязі аналізувати процеси, які відбуваються у військових колективах (малих соціальних групах), та особисто здійснювати аналіз соціальних потреб та оперативно вирішувати проблеми підпорядкованого особового складу.

Водночас, новостворені підрозділи цю задачу не виконують внаслідок нерозуміння свого функціоналу або його так званої “вужької спрямованості”, посиляючись на розпорядження ГШ ЗСУ, МОУ та ін.

Також, можна звернути увагу, що ефективність діяльності новостворених підрозділів знижується, через їх різний рівень підпорядкованості (ЦВС, персонал – структурні підрозділи штабу, СЗГ, СВК, ВВК, ГКБС безпосередньо підпорядковані командирі), через планування їх діяльності різними посадовими особами, ускладняється вироблення єдиного бачення їх узгодженої роботи навіть у військовій частині. Зазвичай, всі задачі за напрямком роботи з особовим складом командувачі (командири) покладають на заступників з ППП (МПЗ) (функціональні обов'язки яких, вже обмежені).

Окремо зупинимось на питанні захисту особового складу від негативного інформаційно-психологічного впливу противника (далі - ППВ), що набуло вирішального значення в умовах ПЗА рф:

відсутній чіткий розподіл завдань та задач по захисту особового складу від негативного ППВ в системах національної безпеки в цілому та інформаційної безпеки зокрема між структурами, залученими до комунікаційного процесу;

відсутність єдиних підходів до трактування понять “захист від негативного інформаційно-психологічного впливу”, “інформаційно-психологічна протидія” у керівних документах щодо організації МПЗ, (під час процесу планування саме структурний підрозділ МПЗ відповідає за організацію та планування заходів протидії негативному ППВ противника, хоча штатних засобів протидії не передбачено);

відсутність єдиного керівництва силами та засобами, структурами, які фактично виконують завдання щодо протидії негативному ППВ противника на оперативному та стратегічному рівнях та її ускладнене функціонування на тактичному рівні.

Доцільно застосовувати системний комплексний підхід з метою підвищення якості захисту особового складу від негативного ППВ необхідно, який передбачає:

на основі постійного моніторингу, аналіз обстановки (військово-політичної, соціально-економічної та інформаційно-психологічної), прогнозування характеру та динаміки змін зовнішніх і внутрішніх загроз інформаційно-психологічної безпеки для військ (сил);

організацію та забезпечення повсякденної життєдіяльності особового складу військових частин (підрозділів) з максимальною нейтралізацією (пригніченням джерел) негативної інформації, небезпечних з точки зору деструктивного впливу на свідомість, психіку та поведінку особового складу військової частини;

вжиття заходів контрпропагандистського характеру з метою активної протидії негативному ППВ противника (силами СЗГ, ВВК, СК);

в системі захисту особового складу від негативного ППВ тісна взаємодія органів військового управління із засобами масової

інформації, громадськими, релігійними організаціями та об'єднаннями;

об'єднання структур, які працюють в системі стратегічних комунікацій: внутрішніх комунікацій та моральної підтримки, служби зв'язків з громадськістю та прес-служб, цивільно-військового співробітництва, в окремих питаннях також і служби військового капеланства та соціальної підтримки персоналу, окремих підрозділів моніторингу негативного ІПВ, до діяльності під керівництвом за єдиним замислом має створити синергетичну систему, яка зможе дієво нейтралізувати та дезавуувати деструктивну інформаційну кампанію, яку постійно здійснює рф.

Крім того, в сучасних умовах існує ряд напрямків роботи з особовим складом, що потребують унормування та чіткого визначення відповідальних за них посадових осіб (на теперішній час перебувають в сфері відповідальності структур МПЗ): діяльність Call-центрів; організація дозвілля військовослужбовців та членів їх сімей; культурологічне забезпечення військовослужбовців в районах виконання завдань і в ППД; облік та використання технічних засобів пропаганди; оцінювання СПО; підготовка та проведення інформувань з особовим складом, особливо тих, що стосуються соціальних та юридичних аспектів; проведення з особовим складом вечорів запитань і відповідей (як зворотній зв'язок з визначення потреб особового складу); підпорядкування ГКБС, які згідно штатного розкладу підпорядковані командирів військової частини, як і військові капелани, та планують свою діяльність окремо від заступника командира з МПЗ (ППП), що призводить до неузгодженості дій; відсутність комунікацій між начальником підрозділу ППП та начальником клубу військової частини (завідуючим бібліотеки) з питань оновлення клубних та музейних утворень, книжкового фонду та ін. Окремої уваги потребують вищі військові навчальні заклади (зклади вищої освіти) та військові навчальні підрозділи та систему підготовки структури психологічної підтримки персоналу ЗС України в цілому.

Станом на сьогодні підготовка офіцерів за освітньою програмою “Морально-психологічне забезпечення у підрозділах” здійснюється у ВВНЗ (ЗВО) на першому

(бакалаврському) рівні вищої освіти. До повномасштабного вторгнення рф проводилася підготовка фахівців тактичного рівня за цим напрямком як бакалаврів, так і магістрів.

Виходячи із завдань, які стоять перед ВВНЗ (ЗВО) щодо модифікації освітніх програм підготовки (перепідготовки) фахівців для структур психологічної підтримки персоналу в сучасних умовах, пропонуємо:

1. Переорієнтувати підготовку офіцерів за освітньою програмою “Морально-психологічне забезпечення у підрозділах ЗС України” на бакалаврському рівні освіти в підготовку офіцерів за освітньою програмою “Організація психологічної підтримки персоналу у підрозділах ЗС України”.

2. Запровадити підготовку фахівців за спеціальністю 053 “Психологія” за спеціалізацією “Воєнна психологія для підрозділів ЗС України” у видових ВВНЗ ЗС України.

3. Відновити у Національному університеті оборони України кафедри військової психології (військової психології та педагогіки) та морально-психологічного забезпечення діяльності військ (сил) з метою підготовки офіцерів оперативного рівня ЗС України за групами відповідних військово-облікових спеціальностей для подальшого проходження служби на посадах за напрямком ППП, що передбачають оперативний рівень військової освіти, у військах (силах) та ВВНЗ (ЗВО), а також фахівців оперативного та стратегічного рівнів підготовки за іншими військово-обліковими спеціальностями.

4. Підготовку (перепідготовку) фахівців на курсах підвищення кваліфікації та професійної військової освіти здійснювати за оновленими програмами на базі ВВНЗ тактичного рівня та НУОУ (для фахівців оперативного рівня підготовки).

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що проведений аналіз, присвячений проблематиці переходу на функціонування психологічної підтримки персоналу ЗСУ, сприятиме удосконаленню нормативно-правової бази та концептуальних підходів до роботи з особовим складом.

В умовах повномасштабної збройної агресії рф проти України, що триває з

Питання психології

24 лютого 2022 року, визначальним для виконання підпорядкованим особовим складом військ (сил) завдань за призначенням в будь-яких умовах обстановки, залишається існування єдиної вертикалі управління за напрямком роботи з персоналом (особовим складом) та, відповідної посадової особи, яка несе відповідальність, бере участь у плануванні бойових дій, маючи відповідний рівень повноважень та професійної компетенції.

Зокрема, трансформація структури психологічної підтримки персоналу, в разі передачі повноважень іншим новоствореним структурним підрозділам в умовах ПЗА рф призведе до зниження готовності особового складу виконувати завдання за призначенням, як наслідок – загибелі військовослужбовців (збільшення бойових та небойових втрат).

Отже, ми пропонуємо ввести штатну посаду заступника командувача з психологічної підтримки персоналу окремого виду ЗС України (заступника командувача зі

стратегічних комунікацій), з додаванням обов'язкової функції контролю (та координації) за всіма підрозділами (структурами), які працюють з особовим складом з метою вироблення єдиного підходу щодо впливу на нього (та його спроможності ефективного виконання завдань за призначенням). Це значно збільшить якість (дієвість) роботи визначених структурних підрозділів.

Водночас, на думку авторів, відмова від морально-психологічного забезпечення, як виду всебічного забезпечення, та “розпорошення” покладених на нього функцій і завдань в сучасних умовах не є ефективним. Приклади героїчних вчинків військовослужбовців ЗС України переконливо свідчать про результативність роботи з особовим складом з боку фахівців структури МПЗ протягом 2014-2024 рр. (від початку російсько-української війни) та необхідність подальшого удосконалення цієї роботи.

Список використаних джерел

1. Агаєв, Н.А., Дикун, В.Г. & Стасюк, В.В. (2020). Особливості організації морально-психологічного супроводу в арміях зарубіжних країн : навч. посіб. Київ: НДЦ ГП ЗС України, 2020.
2. Доктрина “Морально-психологічне забезпечення військ (сил) в об'єднаних операціях”, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 27.11.2020 року.
3. Доктрина “Об'єднана підтримка персоналу”, затверджена наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від 02.07.2020 № 15846/С .
4. Стасюк, В.В. (Ред.). (2020). Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України : підручник : у 2 ч. Ч. 1. Київ: ТОВ “7БЦ”, 2020.
5. “Настанова з морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України”, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 27.04.2018 року № 173.
6. Організаційно-методичні вказівки щодо організації психологічної підтримки персоналу Збройних Сил України до кінця 2024 року. Київ, 2024.
7. “Положення про структури морально-психологічного забезпечення у Збройних Силах України”, затверджене наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 22.05.2017 року № 183.
8. Романишин, А.М., Бойко, О.В., Богородицький, Д.В., Мацевко, Т.М., Кожевніков, В.М., Капінус, О.С...Гузенко, І.М. (2015). Психологія бою: діяльність командира підрозділу щодо підтримання морально-психологічного стану особового складу в ході бойових дій: навчально-методичний посібник. Львів: НАСВ.
9. Ягупов, В.В. (2023) Військова психологія: методологія, теорія та практика: підручник. Київ.: Psyhobook.

References

1. Agayev, N.A., Dikun, V.G. & Stasyuk, V.V. (2020). Osoblivosti organizaciyi moralno-psihologichnoho suprovodu v armiyah zarubizhnykh krayin [Peculiarities of the organization of moral and psychological support in the armies of foreign countries]: navch. posib. Kyiv: NDC GP ZS Ukrayini. (in Ukrainian).
2. Doktrina “Moralno-psihologichne zabezpechennya vijsk (sil) v ob`vednanih operaciyah”, [“Moral and psychological support of troops (forces) in joint operations”] zatverdzhena nachalnikom Generalnogo shtabu Zbrojnykh Sil Ukrayini 27.11.2020 roku. Kyiv. (in Ukrainian).
3. Doktrina “Ob`yednana pidtrimka personalu” [“United personnel support”] zatverdzhena nakazom Golovnokomanduvacha Zbrojnykh Sil Ukrayini vid 02.07.2020 № 15846/s. Kyiv. (in Ukrainian).
4. Stasyuk, V.V. (Ed.). (2020). Moralno-psihologichne zabezpechennya u Zbrojnykh Silah Ukrayini: pidruchnik. [Moral and psychological support in the Armed Forces of Ukraine]. Kyiv. (in Ukrainian).

5. “Nastanova z moralno-psihologichnogo zabezpechennya pidgotovki ta zastosuvannya Zbrojnih Sil Ukrayini” [“Instructions on the moral and psychological support of the training and application of the Armed Forces of Ukraine”] zatverdzhena nakazom Generalnogo shtabu Zbrojnih Sil Ukrayini vid 27.04.2018 roku № 173, Kyiv.(in Ukrainian).

6. Organizacijno-metodichni vkazivki shodo organizaciyi psihologichnoyi pidtrimki personalu Zbrojnih Sil Ukrayini do kincya 2024 roku. Kyiv, 2024. (in Ukrainian).

7. “Polozhennya pro strukturi moralno-psihologichnogo zabezpechennya u Zbrojnih Silah Ukrayini” (2017). [“Regulations on the structures of moral and psychological support in the Armed Forces of Ukraine”] zatverdzhene nakazom Generalnogo shtabu Zbrojnih Sil Ukrayini vid 22.05.2017 roku № 183, Kyiv. (in Ukrainian).

8. Romanishin, A.M., Bojko, O.V., Bogorodickij, D.V., Macevko, T.M., Kozhevnikov, V.M., Kapinus, O.S. ... Guzenko, I.M. (2015). Psihologiya boyu: diyalnist komandira pidrozdilu shodo pidtrimannya moralno-psihologichnogo stanu osobovogo skladu v hodi bojovih dij (2015) [Combat psychology: activities of the unit commander in maintaining the moral and psychological state of the personnel during hostilities]: navchalno-metodichnij posibnik. Lviv: NASV. (in Ukrainian).

9. Yagupov, V.V. (2023). Vijskova psihologiya : metodologiya, teoriya ta praktika: pidruchnik [Military psychology : methodology, theory and practice]. – Kyiv: Psychobook, 2023. (in Ukrainian).

Summary

CURRENT STATE OF IMPLEMENTATION OF THE PSYCHOLOGICAL SUPPORT SYSTEM FOR PERSONNEL IN THE ARMED FORCES OF UKRAINE

Hrunkovskiy O. Advisor to the Commander of the Ukrainian Air Force Command

Vasilenko S. Candidate of psychological sciences, associate professor; senior researcher

Sydorov K. Head of psychological support planning division – deputy chief of psychological support directorate of the Ukrainian Air Force Command

Introduction. This scientific article illustrates the issues that have risen in the process of transformation of the structural units of moral and psychological support and implementation of the system of psychological support of personnel in the military units and military management authorities of the Armed Forces of Ukraine at respective levels in accordance with the experience of the Air Force of the Armed Forces of Ukraine.

The analysis of development and introduction of the structure of psychological support of personnel (PSP) in the Armed Forces of Ukraine indicates that it is responsible for the development, maintenance and restoration of psychological readiness of the personnel in the Armed Forces of Ukraine (AFU) under the complex conditions of the full-scale aggression of the Russian Federation against Ukraine. This task has been successfully accomplished at the expense of the available means and resources, but at the same time a great number of problems have appeared during the process of this transformation.

Purpose. The article is aimed at presenting the issues in the process of transformation of moral and psychological support (MPS) structure of the AFU, redistribution of tasks and to envisage possible consequences in the conditions of repulsion of the full-scale military aggression (FMA).

A number of tasks should be accomplished to achieve this goal: the first task is to outline the issues that evolve in the process of transformation of the MPS system and transition to the functioning of the system of PSP in the AFU and determination of envisaged consequences of the respective managerial decisions in the contemporary conditions.

Method. The choice of methodological procedures is due to the nature of the tasks set and the content of the military-professional activities of officers of the structure of the MPS of the Armed Forces of Ukraine. It is in this context that the functions that ensure their activities are highlighted.

The study is based on empirical methods of observation, generalization of independent characteristics and analysis of documents.

Conclusion. It can be concluded that the conducted analysis, which is focused on the topic of transition to the functioning of the psychological support of the personnel of the AFU, will facilitate improvement of normative and legal base, and conceptual approaches to the activities with the personnel.

Under the conditions of full-scale aggression of the Russian Federation against Ukraine, which continues from February 24th 2022, the defining condition for the implementation of tasks by the personnel under command is the existence of a single task management vertical while working with the personnel, and the respective responsible person, who takes part in the planning of combat actions, having the required level of duties and professional competence.

Specifically, the so called transformation of the structure of psychological support, in case of giving the authority to other newly created structural units under the conditions of FSA of the Russian Federation, may lead to the decrease of

Питання психології

the combat capacity of personnel to perform tasks, and as a result – death of military servicemen (increase of combat and non-combat casualties).

Thus, we suggest that the position of deputy commander of psychological support of personnel of a separate type of the AFU should be introduced (deputy commander of strategic communications), with additional function of control (under coordination) over all units (structures) that work with personnel with the aim to elaborate a single approach of influence on it (and its ability to effectively perform the assigned tasks).

This will substantially increase the quality (efficiency) of the performance of the structural units that work with personnel of the AFU.

At the same time, according to the opinion of the authors, the refusal from MPS as a type of multilateral support and “spraying” of its functions and tasks under the current conditions is unacceptable. The examples of heroic acts of military servicemen of the AFU persuasively testify to the effective work with the personnel of the experts of MPS structure during 2014-2024 (from the beginning of russian-Ukrainian war) and the necessity for further improvement of this work.

Key words: *psychological support of personnel, moral and psychological support, military management authorities.*

Концептуалізація – Грунтковський О. Л.

Методика – Василенко С.В.

Формальний аналіз – Сидоров К.І.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

The authors declare that they have no conflict of interest.

Дата надходження рукопису/Date of receipt of the manuscript: 28.07.24.

Дата прийняття рукопису/Date of acceptance of the manuscript: 25.08.24.

© 2024. This work is under an open license CC BY-NC 4.0.